

Hoe Israël de jurisdictie van het ICC ontwijkt

Wat als het Internationaal Strafhof (ICC), belast met het vervolgen van de ergste misdaden ter wereld, machteloos is tegen de slimme ontwijking van één natie? Israël heeft het complementariteitsbeginsel van het ICC omgevormd tot een schild, waarmee het onafhankelijke onderzoeken belemmert met schijnonderzoeken. Dit essay onthult hoe Israël deze juridische maas in de wet misbruikt, een dubbel rechtssysteem handhaaft dat gewelddadige kolonisten bevoordeelt boven onderdrukte Palestijnen, en leunt op Amerikaanse sancties die ICC-rechters lamleggen via SWIFT, Mastercard/Visa en no-flylijsten. De moordpartijen op Hind Rajab en de paramedici in Rafah tonen de diepte van deze strategie aan en vragen om dringende internationale actie.

Misbruik van het complementariteitsbeginsel

Het complementariteitsbeginsel van het ICC, vastgelegd in artikel 17 van het Statuut van Rome, staat interventie alleen toe wanneer een staat “niet bereid of niet in staat” is om misdaden binnen zijn jurisdictie oprecht te vervolgen. Israël misbruikt deze bepaling cynisch door oppervlakkige interne onderzoeken uit te voeren die dienen als een façade om ICC-toezicht te dwarsbomen. De moordpartij op Hind Rajab in januari 2024 en de moordpartij op paramedici in Rafah op 23 maart 2025 illustreren deze tactiek. In de zaak Hind Rajab ontkende de IDF aanvankelijk elke betrokkenheid, stellend dat er geen troepen in de buurt waren van de locatie waar een 6-jarig meisje en haar familie werden gedood door tankvuur, en een ambulance die werd gestuurd om hen te redden werd vernietigd, waarbij twee paramedici omkwamen. Pas nadat videobewijs en onafhankelijke onderzoeken door Forensic Architecture aantoonde dat een IDF-tank verantwoordelijk was, gaf de IDF “fouten” toe, maar er volgden geen strafrechtelijke aanklachten – slechts een voorlopige beoordeling die soldaten vrijspak van wangedrag. Evenzo beweerde de IDF in de Rafah-moordpartij ten onrechte dat humanitaire voertuigen “verdacht” waren en gelinkt aan Hamas, waarbij 15 hulpverleners, waaronder PRCS- en VN-personeel, werden gedood in een executie-achtige aanval. Videobeelden weerlegden later deze bewering, waardoor de IDF fouten moest erkennen, maar het onderzoek van 20 april 2025 concludeerde slechts “professioneel wangedrag”, waarbij een plaatsvervangend commandant werd ontslagen en een ander werd gedisciplineerd zonder strafrechtelijke aansprakelijkheid.

Deze onderzoeken zijn noch onafhankelijk noch grondig, en vertrouwen op zelfverdedigende getuigenissen van soldaten terwijl bewijs van slachtoffers en mensenrechtenrapporten worden genegeerd. Het patroon van de IDF – het starten van 47 onderzoeken na de Gaza-oorlog van 2008-2009 met minder dan 1% aanklachten – onderstreept de onwil om oprecht te vervolgen. Israël betwist verder de autoriteit van het ICC, door de staatstatus van Palestina te betwisten ondanks diens toetreding tot het Statuut van Rome in 2015, een standpunt dat werd verworpen door Kamer I op 21 november 2024, toen deze de jurisdictie bevestigde en arrestatiebevelen uitvaardigde voor Netanyahu en Gallant. Recente Amerikaanse sancties tegen ICC-rechters, aangekondigd op 5 juni 2025 door minister van

Buitenlandse Zaken Marco Rubio, verergeren deze ontwijking. Gericht op rechters Solomy Balungi Bossa, Luz del Carmen Ibáñez Carranza, Reine Adelaide Sophie Alapini Gansou en Beti Hohler, blokkeren deze maatregelen Amerikaanse activa en leggen reisverboden op, waarschijnlijk hun bankrekeningen bevriezend via het SWIFT-netwerk en Mastercard/Visa-diensten opschortend, zoals gezien bij de verstoorde toegang van aanklager Khan. Deze Amerikaanse steun, geworteld in soevereiniteitsclaims, vertraagt ICC-procedures en verstevigt de ontwijking van Israël als een opzettelijk misbruik van complementariteit om gerechtigheid voor gedocumenteerde wreedheden te ontlopen.

Verschillende gerechtelijke normen: Palestijnen versus gewelddadige kolonisten

Het rechtssysteem van Israël fungeert als een instrument van onderdrukking, door een dubbel wettelijk regime af te dwingen dat in strijd is met het mandaat van de Vierde Geneefse Conventie voor gelijke bescherming in bezette gebieden. Palestijnen, inclusief kinderen vanaf 12 jaar, worden onderworpen aan een gemilitariseerd rechtssysteem dat kleine overtredingen zoals stenen gooien bestraft met draconische maatregelen. Defense for Children Palestine meldt dat jaarlijks 500-700 kinderen worden vastgehouden, die geweld, eenzame opsluiting en gedwongen bekentenissen zonder juridische vertegenwoordiging ondergaan, zoals gedocumenteerd in het rapport van Human Rights Watch uit 2015 over misbruik door veiligheidstroepen. In 2022 werden 137 kinderen vastgehouden, en in 2023 was er een dodelijke piek, waaronder sluipschuttermoorden op minderjarigen, volgens de onthulling van The Guardian in 2024. Deze gevallen leiden vaak tot gevangenisstraf, in strijd met het Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

In schril contrast opereren gewelddadige Israëlische kolonisten – meer dan 700.000 op de Westelijke Jordaanoever – onder civiel recht, genietend van straffeloosheid voor landroof en aanvallen. Het rapport van B'Tselem uit 2021, “Een regime van Joodse suprematie”, beschrijft hoe kolonisten, gewapend en gesteund door IDF-voorposten, meer dan 50% van het land op de Westelijke Jordaanoever in beslag nemen door middel van brandstichting, mishandeling en moorden. De brandstichting in Duma in 2015, waarbij een Palestijnse familie werd gedood, leidde tot de veroordeling van één kolonist na jaren van vertraging, terwijl anderen aan gerechtigheid ontsnapten. Het rapport van Addameer uit 2023 bevestigt dat militaire rechtbanken kolonisten uitsluiten, die profiteren van milde civiele procedures of helemaal geen procedures, waarbij het Hooggerechtshof landinnames goedkeurt als “veiligheidsmaatregelen”. Deze ongelijkheid verankert een systeem van raciale overheersing, een duidelijke schending van de definitie van apartheid in het Statuut van Rome.

Casestudies: Moordpartijen op Hind Rajab en paramedici in Rafah

De moordpartijen op Hind Rajab en de paramedici in Rafah zijn vernietigende voorbeelden van de ontwijkingstactieken van Israël. In januari 2024 werden Hind, een 6-jarig meisje, en haar familie gedood door IDF-tankvuur in Gaza-Stad, en een reddingspoging met een ambulance werd ook aangevallen, waarbij paramedici Yusef Zeino en Ahmed al-Madhoun omkwamen. De IDF loog, stellend dat er geen troepen aanwezig waren, totdat het onderzoek van Forensic Architecture in 2024, ondersteund door video- en audiobewijs, het tegendeel bewees, aantonend dat de tank van 13-23 meter schoot. Er volgden geen strafrechtelijke aanklachten – soldaten werden vrijgesproken onder het voorwendsel van “pro-

fessioneel wangedrag". Evenzo zag de aanval in Rafah op 23 maart 2025 15 hulpverleners, waaronder PRCS- en VN-personeel, geëxecuteerd in een aanval op ambulances en een VN-voertuig. De IDF beweerde ten onrechte banden met Hamas, maar videobeelden van de telefoon van een paramedicus ontmaskerden de leugen, tonend dat voertuigen met brandende lichten onder vuur lagen. Het onderzoek van 20 april 2025 vond slechts "professionele tekortkomingen", waarbij een plaatsvervangend commandant werd ontslagen zonder strafrechtelijke aansprakelijkheid, ondanks autopsieën die opzettelijke moorden bevestigden.

Deze gevallen benadrukken het patroon van Israël: liegen totdat onweerlegbaar bewijs opduikt, dan schijnonderzoeken uitvoeren om daders vrij te spreken, waarbij complementariteit wordt misbruikt om ICC-jurisdictie te blokkeren. De Amerikaanse sancties tegen ICC-rechters, die hun financiële en reismogelijkheden verstoren, versterken deze straffeloosheid verder, waardoor het hof machteloos is om te handelen.

Juridische grondslag en internationale implicaties

De acties van Israël schenden de Apartheidsconventie en het Statuut van Rome, waarin apartheid wordt gedefinieerd als systematische onderdrukking van de ene raciale groep door de andere. Rapporten van Human Rights Watch uit 2021 en Amnesty International uit 2022 concluderen dat het beleid van Israël aan deze drempel voldoet, verwijzend naar discriminerende wetten, bewegingsbeperkingen en moorden. De VN-Speciaal Rapporteur bevestigde in 2022 apartheid in bezette gebieden, een bevinding die Israël als politiek afwijst. Het onvermogen van het ICC om deze schijnonderzoeken te overrulen – ondanks de arrestatiebevelen van 2024 – wordt verergerd door Amerikaanse sancties. Het SWIFT-netwerk, onder Amerikaanse jurisdictie, dwingt wereldwijde banken om rekeningen van rechters te bevriezen, terwijl Mastercard/Visa creditdiensten opschort en plaatsing op no-flylijsten reizen beperkt, zoals gezien in de zaak van Khan. Het ICC en de VN veroordelen dit als een aanval op gerechtigheid, waarbij de EU een blokkeringsstatuut voorstelt, maar de ontwijking van Israël blijft voortduren.

De ontwijking van Israël van de ICC-jurisdictie is een berekende strategie, waarbij complementariteit wordt misbruikt om een tweelaags rechtssysteem in stand te houden dat Palestijnen onderdrukt terwijl kolonisten en soldaten worden beschermd. De moordpartijen op Hind Rajab en in Rafah, met hun ontmaskerde leugens en vrijspraak van schuld, samen met Amerikaanse sancties die ICC-rechters verlammen, zijn onweerlegbaar bewijs van dit regime. De internationale gemeenschap moet handelen – onafhankelijke onderzoeken eisen, tegen-sancties opleggen en ICC-arrestatiebevelen afdwingen – om deze apartheidachtige structuur te ontmantelen en gerechtigheid te leveren aan de slachtoffers.